

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 1. veebruar 2024
(OR. en)

5998/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2024/0028(COD)

POLCOM 35
COEST 87
AGRI 69
CODEC 225

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	1. veebruar 2024
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2024) 50 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb ajutisi kaubanduse liberaliseerimise meetmeid, millega täiendatakse kaubanduskoostööd, mida kohaldatakse Ukraina toodete suhtes ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2024) 50 final.

Lisatud: COM(2024) 50 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 31.1.2024
COM(2024) 50 final

2024/0028 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb ajutisi kaubanduse liberaliseerimise meetmeid, millega täiendatakse kaubanduskontsessioone, mida kohaldatakse Ukraina toodete suhtes ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

24. veebruaril 2022 alanud Venemaa provotseerimata ja põhjendamatul agressioonisõjal Ukraina vastu on olnud sügavalt negatiivne mõju Ukraina võimele kaubelda ülejäänud maailmaga, kuna see on kaasa toonud suured inimkaotused, vajaduse keskenduda territooriumi kaitsele, suure hulga ümber asustatud inimesi, tootmisvõimsuse hävimise ning selle, et märkimisväärsel osa transpordivahenditest ei ole võimalik kasutada, kuna juurdepääs Mustale merele on piiratud. Selles keerulises olukorras rõhutas Euroopa Ülemkogu oma 27. oktoobri 2022. aasta ja 15. detsembri 2022. aasta järeldustes, et jätkatakse Ukrainale tugeva poliitilise ja majandusliku toetuse andmist nii kaua kui vaja. Lisaks palus Ukraina liidul võimalikult palju lihtsustada tingimusi, mis võimaldaksid riigil säilitada oma kaubanduspositsiooni ülejäänud maailmas ja veelgi süvendada kaubandussuhteid liiduga. Sel eesmärgil võetavad meetmed hõlmavad logistika hõlbustamist liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepingu¹ ning ELi ja Ukraina solidaarsuskoridoride kaudu ning turu suuremat liberaliseerimist Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrusega (EL) 2022/870² ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrusega (EL) 2023/1077,³ milles käsitletakse ajutisi kaubanduse liberaliseerimise meetmeid, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone assotsieerimislepingu alusel. Määrus (EL) 2023/1077 jõustus 6. juunil 2023 ja seda kohaldatakse kuni 5. juunini 2024. Nimetatud meetmed on suurendanud Ukraina tootjate jaoks paindlikkust ja kindlustunnet.

Pidades silmas Venemaa jätkuvat agressioonisõda Ukraina vastu ja sellest tulenevat vajadust jätkata Ukraina majanduslikku toetamist ning võttes arvesse, et Ukrainale anti 2022. aasta juunis ELi kandidaatriigi staatus ja ühinemisläbirääkimised algasid 2023. aasta detsembris, teeb komisjon ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega uuendatakse järgmiseid kaubanduse liberaliseerimise meetmeid ja mida tuleks kohaldada ühe aasta jooksul alates kehtivate meetmete aegumise kuupäevast (st alates 6. juunist 2024).

– Kõigi ELi ja Ukraina vahelise assotsieerimislepingu (edaspidi „assotsieerimisleping“)⁴ (millega luuakse põhjalik ja laiaulatuslik

¹ Vt nõukogu 27. juuni 2022. aasta otsus (EL) 2022/1158 Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepingu liidu nimel allkirjastamise ja selle ajutise kohaldamise kohta (ELT L 179, 6.7.2022, lk 1) ning nõukogu 5. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2435 Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT L 319, 13.12.2022, lk 5), samuti Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepinguga moodustatud ühiskomitee 16. märtsi 2023. aasta otsus nr 2/2023 lepingu jätkamise kohta (ELT L 123, 8.5.2023, lk 36).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/870, mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel (ELT L 152, 3.6.2022, lk 103).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1077, mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel (ELT L 144, 5.6.2023, lk 1).

⁴ Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu (ELT L 161, 29.5.2014, lk 3) allkirjastasid mõlemad lepinguosalisel kahes osas vastavalt 2014. aasta märtsis ja juunis. Assotsieerimislepingut on teatavates

vabakaubanduspiirkond) IV jaotises sätestatud kehtivate tollimaksude ajutine peatamine. See puudutab kahte tootekategooriat:

- puu- ja köögiviljad, mille suhtes kohaldatakse piiril kehtiva hinna süsteemi;
 - põllumajandustooted ja töödeldud põllumajandustooted, mille suhtes kohaldatakse tariifikvoote.
- Impordi ühiste eeskirjade V peatüki ja artikli 24 (kaitsemeetmed)⁵ kohaldamise ajutine peatamine Ukrainast pärit impordi suhtes.

Need ajutised ja erakorralised meetmed aitavad jätkuvalt toetada ja soodustada Ukrainast liitu suunduvaid olemasolevaid kaubavooge. See on kooskõlas assotsieerimislepingu ühe põhieesmärgiga luua tingimused tõhustatud majandus- ja kaubandussuheteks, et integreerida Ukraina järk-järgult ELi siseturuga.

Käesoleva määruse ettepanekuga ette nähtud kaubanduse liberaliseerimise meetmete võtmisel järgitakse assotsieerimislepingu artiklis 2 sätestatud kohustust, mille kohaselt on lepingu oluliseks osaks suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse, piiride puutumatus ja sõltumatuse põhimõtete austamise edendamine. Samamoodi on nende kaubanduse liberaliseerimise meetmete võtmise tingimuseks samade artiklis 2 sätestatud aluspõhimõtete järgimine, sealhulgas selliste põhimõtete järgimine, mille kohaselt on demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste ning õigusriigi põhimõtte austamine kõnealuse lepingu oluline osa.

Lisaks on käesolevas ettepanekus sisalduvate kaubanduse liberaliseerimise meetmete eesmärk kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 207 lõikega 1 tagada, et liidu ühist kaubanduspoliitikat viiakse ellu kooskõlas ELi lepingu artiklis 21 sätestatud liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega.

Ettepaneku kohaselt kohaldatakse korrapärase järelevalve alusel kaitsemehhanismi, mis võimaldab kehtestada vajalikke meetmeid. Kaitsemehhanismi osana on komisjonil muu hulgas kohustus võtta meetmeid, kui linnuliha, munade ja suhkru import ületab 2022. ja 2023. aastal imporditud koguste aritmeetilise keskmise.

• **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Need kaubanduse liberaliseerimise meetmed oleksid kooskõlas assotsieerimislepingu rakendamisega ja eelkõige põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna loomist käsitleva IV jaotisega, milles on sätestatud, et lepinguosalisel loovad järk-järgult vabakaubanduspiirkonna maksimaalselt kümneaastase üleminekuperioodi jooksul alates kõnealuse lepingu jõustumisest.

Lisaks on määrus (EL) 2023/1077 näidanud, et EL on seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu kindlalt pühendunud Ukraina majanduslikule toetamisele rahvusvahelise kaubanduse kaudu. Kaubanduse liberaliseerimise meetmete uuendamine on selle poliitika loogiline jätk, kuna agressioonisõda ja Ukraina majandusraskused jätkuvad.

osades ajutiselt kohaldatud alates 1. novembrist 2014. Põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda on ajutiselt kohaldatud alates 1. jaanuarist 2016 ning see jõustus täielikult 1. septembril 2017 pärast selle ratifitseerimist ELi kõigi liikmesriikide poolt.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2015. aasta määrus (EL) 2015/478 impordi ühiste eeskirjade kohta (ELT L 83, 27.3.2015, lk 16).

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Euroopa Liit on teravalt hukka mõistnud Venemaa agressioonisõja Ukraina vastu ja astunud ennenägematuid samme Ukraina toetamiseks selles eriolukorras, alates finantsabist, sealhulgas makromajanduslikust finantsabist erakorralisteks meetmeteks ja ülesehitustöödeks, sõjavarustuse tarnimisest ning Venemaa ja Valgevene vastu ulatuslike sanktsioonide kehtestamisest kuni assotsieerimislepingu kohase koostöö hoogustamiseni. Lisaks anti Ukrainale 2022. aasta juunis ELi kandidaatriigi staatus ja 2023. aasta detsembris alustati ühinemisläbirääkimisi. Kavandatav määrus oleks seega kooskõlas ELi lepingu artikli 21 lõikest 3 tuleneva liidu kohustusega tagada kooskõla liidu välistegevuse eri valdkondade vahel ning ELi toimimise lepingu artikli 207 lõikega 1, milles on sätestatud, et ühist kaubanduspoliitikat viiakse ellu kooskõlas liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 lõige 2.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ühine kaubanduspoliitika kuulub ELi toimimise lepingu artikli 3 lõike 1 punkti e kohaselt liidu ainupädevusse. Seetõttu subsidiaarsuse põhimõtet ei kohaldata.

- **Proportsionaalsus**

Käesolev ettepanek on vajalik selleks, et rakendada ühist kaubanduspoliitikat ja saavutada eesmärk toetada Ukrainat tema praeguses raskes olukorras majanduslikult, seda ka liiduga kauplemise valdkonnas.

- **Vahendi valik**

Käesolev ettepanek on kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 207 lõikega 2, milles nähakse ette ühise kaubanduspoliitika meetmed.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Ei kohaldata.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata.

- **Mõjuhindang**

Selleks et kaubanduse liberaliseerimise meetmeid saaks kohaldada Ukraina suhtes ka pärast määruse (EL) 2023/1077 kehtivusaja lõppemist 5. juunil 2024, on oluline, et määrus jõustuks 6. juunil 2024. Võttes arvesse seda vajadust ja asjaolu, et käesolev ettepanek on sellest tulenevalt kiireloomuline, mõjuhindangut ei tehtud. Assotsieerimislepingu kaubandust ja kaubandusküsimusi käsitlevaid sätteid on siiski analüüsitud 2007. aastal kaubanduse peadirektoraadi tellitud jätkusuutlikkuse mõjuhindangus, mille tulemusi kasutati põhjaliku ja

laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna läbirääkimiste protsessis. Uuring kinnitas, et kaubandust ja kaubandusküsimusi käsitlevate sätete rakendamine avaldaks positiivset majanduslikku mõju nii ELile kui ka Ukrainale.

Lisaks jälgitakse korrapäraselt määruse (EL) 2023/1077 kohaseid impordivooge ja antakse nende kohta aru. Jälgimise käigus ei ole leitud esmapilgul usutavaid tõendeid selle kohta, et impordil oleks kahjulik mõju liidu turule.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Meede ei suurenda ettevõtjate regulatiivset koormust.

- **Põhiõigused**

Need meetmed järgivad samu põhimõtteid, mis on sätestatud ELi ja Ukraina vahelises assotsieerimislepingus. Täpsemalt on Ukrainaga sõlmitud assotsieerimislepingu artiklis 2 sätestatud, et nimetatud lepingu oluliseks osaks on demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste austamine ning õigusriigi põhimõtte järgimine.

Kaubanduse liberaliseerimise meetmed oleksid kooskõlas ka Euroopa põhiõiguste hartaga.

4. MÕJU EELARVELE

Tuginedes hinnangule, mis põhineb kavandatava määrusega hõlmatud toodete impordimahtudel, mis ületavad Ukrainast pärit toodete tollimaksuvaba kvooti 2021. aastal, kaotaks Euroopa Liit aastas 33,4 miljonit eurot tollitulu. Hinnanguline kogusumma on seega 33,4 miljonit eurot⁶ ja seepärast on mõju ELi omavahenditele väga piiratud.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

ELi ja Ukraina kahepoolse kaubavahetuse arengut käsitlevate aruannetega saab tutvuda veebis selleks ettenähtud Euroopa Komisjoni veebisaitidel. Määruse mõju jälgitakse korrapäraselt iga kahe kuu tagant, võttes arvesse teavet selliste toodete ekspordi ja impordi kohta, hindade kohta liidu turul ja tootmise kohta liidus, mille suhtes kohaldatakse kaubanduse liberaliseerimise meetmeid.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ukrainas aset leidva hädaolukorra valguses on meetme eesmärk suurendada kogu Ukrainast pärit impordi kaubavoogu, peatades kõik Ukraina toodete suhtes kohaldatavad kehtivad tollitariifid ja imporditollimaksud. Kaubanduse liberaliseerimise meetmed kehtestatakse kõikidelt toodetelt imporditollimaksude täieliku peatamise kujul.

⁶ Hinnanguliselt ületatakse tariifikvoote summas 44,5 miljonit eurot. Käesoleva määruse tõttu traditsioonilistest omavahenditest saamata jääv tulu kõnealusel ajavahemikul on seega hinnanguliselt 44,5 miljonit eurot (brutosumma, sh sissenõudmiskulud) x 0,75 = 33,4 miljonit eurot.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb ajutisi kaubanduse liberaliseerimise meetmeid, millega täiendatakse kaubanduskontsessioone, mida kohaldatakse Ukraina toodete suhtes ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt¹

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu ja Ukraina suhete aluseks on ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vaheline assotsieerimisleping² (edaspidi „assotsieerimisleping“). Kooskõlas nõukogu otsusega 2014/668/EL³ on assotsieerimislepingu kaubandust ja kaubandusküsimusi käsitlevat IV jaotist ajutiselt kohaldatud alates 1. jaanuarist 2016 ning assotsieerimisleping jõustus 1. septembril 2017 pärast selle ratifitseerimist kõigi liikmesriikide poolt.
- (2) Assotsieerimislepingus väljendatakse assotsieerimislepingu osaliste (edaspidi „lepinguosalist“) soovi tugevdada ja laiendada suhteid ambitsioonikal ja innovaatilisel viisil, hõlbustada järkjärgulist majanduslikku integratsiooni ja selle saavutamist ning teha seda kooskõlas õiguste ja kohustustega, mis tulenevad lepinguosaliste liikmesusest Maailma Kaubandusorganisatsioonis.
- (3) Assotsieerimislepingu artikliga 25 on ette nähtud lepinguosaliste vahelise vabakaubanduspiirkonna järkjärguline loomine kooskõlas 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (GATT 1994) XXIV artikliga. Selleks on assotsieerimislepingu artiklis 29 sätestatud tollimaksude järkjärguline kaotamine vastavalt selles sisalduvatele ajakavadele, samuti on ette nähtud võimalus tollimaksude kaotamise kiirendamiseks ja ulatuse laiendamiseks.

¹ Euroopa Parlamendi [kuupäev] 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu [kuupäev] otsus.

² ELT L 161, 29.5.2014, lk 3.

³ Nõukogu 23. juuni 2014. aasta otsus 2014/668/EL ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta selle III jaotise (välja arvatud sätted teise lepinguosalise territooriumil seaduslikult töötavate kolmandate riikide kodanike kohtlemise kohta) ning IV, V, VI ja VII jaotise ning seotud lisade ja protokollide osas (ELT L 278, 20.9.2014, lk 1).

- (4) 24. veebruaril 2022 alanud Venemaa provotseerimata ja põhjendamatul agressioonisõjal Ukraina vastu on olnud sügavalt negatiivne mõju Ukraina suutlikkusele kaubelda ülejäänud maailmaga, seda nii tootmisvõimsuse hävimise tõttu kui ka seetõttu, et märkimisväärsed osa transpordivahenditest ei ole võimalik kasutada, nt Mustale merele juurdepääsu piirangute ja ebakindluse tõttu. Sellistel erandlikel asjaoludel ja Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja negatiivse majandusliku mõju leevendamiseks tuleb kiirendada tihedamate majandussuhete arendamist liidu ja Ukraina vahel, et jätkata Ukraina ametiasutuste ja elanikkonna toetamist. Seepärast on vajalik ja asjakohane jätkata kaubavoogude stimuleerimist ja anda kaubanduse liberaliseerimise meetmete vormis soodustusi kõigile toodetele kooskõlas tollimaksude kaotamise kiirendamisega liidu ja Ukraina vahelises kaubanduses.
- (5) Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 21 lõike 3 kohaselt peab liit tagama kooskõla oma välistegevuse eri valdkondade vahel. Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 207 lõike 1 kohaselt tuleb ühist kaubanduspoliitikat ellu viia kooskõlas liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega.
- (6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/1077⁴ kaotab kehtivuse 5. juunil 2024.
- (7) Käesoleva määrusega kehtestatud kaubanduse ajutise liberaliseerimise meetmed peaksid olema järgmisel kujul: i) puu- ja köögivilja suhtes sisenemishindade süsteemi kohaldamise peatamine; ii) tariifikvootide ja imporditollimaksude peatamine ning iii) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/478⁵ V peatüki ja artikli 24 kohaldamise peatamine. Nende meetmete kaudu annab liit Ukrainale ja mõjutatud ettevõtjatele ajutiselt asjakohast majanduslikku ja rahalist toetust.
- (8) Kelmuste ja pettuste vältimiseks peaks Ukraina käesoleva määrusega kehtestatud sooduskorra kasutamiseks järgima kõiki assotsieerimislepingu kohaste soodustuste saamise asjaomaseid tingimusi, sealhulgas asjaomaste toodete päritolureegleid ja nendega seotud menetlusi, ning Ukraina peaks tegema liiduga tihedat halduskoostööd, nagu on sätestatud assotsieerimislepingus.
- (9) Samuti peaks Ukraina käesoleva määrusega kehtestatud sooduskorra kasutamiseks hoiduma uute tollimaksude või samaväärse toimega maksude ning uute koguseliste piirangute või muude samaväärse toimega meetmete kehtestamisest, samuti olemasolevate tollimaksumäärade või muude maksude suurendamisest või muude piirangute kehtestamisest liiduga kauplemisele, välja arvatud juhul, kui see on Venemaa agressioonisõja kontekstis selgelt põhjendatud.
- (10) Lisaks peaks Ukraina käesoleva määrusega kehtestatud sooduskorra kasutamiseks jätkuvalt austama assotsieerimislepingu üldpõhimõtteid. Selle kohta on assotsieerimislepingu artiklis 2 sätestatud, et assotsieerimislepingu oluliseks osaks on muu hulgas demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste austamine, suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse, piiride puutumatus ja sõltumatus

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1077, mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel (ELT L 144, 5.6.2023, lk 1–6).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2015. aasta määrus (EL) 2015/478 impordi ühiste eeskirjade kohta (ELT L 83, 27.3.2015, lk 16).

põhimõtete austamise edendamine ning massihävitusrelvade, nendega seotud materjalide ja nende kandevahendite leviku vastu võitlemine. Lisaks on assotsieerimislepingu artiklis 3 märgitud, et lepinguosaliste suhete tihendamisel on keskne roll õigusriigil, heal valitsemistaval, korruptsiooni- ning rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi eri vormide vastasel võitlusel, kestliku arengu edendamisel ja tõhusal mitmepoolsusel.

- (11) Tingimusel et komisjon hindab korrapärase seire raames käesoleva määruse mõju ning selline hindamine algatatakse liikmesriigi igakülgsest põhjendatud taotluse alusel või komisjoni omal algatusel, on vaja ette näha võimalus võtta meetmeid, mis on vajalikud käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate toodete impordi suhtes, millel on kahjulik mõju samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule liidus või ühes või mitmes liikmesriigis. Linnuliha-, munade ja suhkruturul on olukord eriti ebakindel ja võib liidu põllumajandustootjaid kahjustada, kui import Ukrainast peaks suurenema. On asjakohane kehtestada munadele ning linnuliha- ja suhkrutoodetele automaatne kaitsemeede, mis aktiveeritakse, kui käesoleva määruse kohaselt imporditud tootekogused ületavad 2022. ja 2023. aastal imporditud koguste aritmeetilise keskmise.
- (12) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et ajutiselt peatada artikli 1 lõikes 1 sätestatud sooduskord, kui selle kohaldamise tingimusi enam ei täideta, ning kehtestada kaitsemeetmed, kui käesoleva määruse kohasel impordil on kahjulik mõju samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule liidus või ühes või mitmes liikmesriigis. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁶. Ajutiste kaitsemeetmete vastuvõtmiseks tuleks kasutada nõuandemenetlust, arvestades nimetatud meetmete toimet ja olemust ning nende järgnevuse loogikat seoses lõplike kaitsemeetmete vastuvõtmisega.
- (13) Komisjoni iga-aastane aruanne assotsieerimislepingu oluliseks osaks oleva põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamise kohta peaks sisaldama üksikasjalikku hinnangut käesoleva määrusega kehtestatud kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamisele.
- (14) Võttes arvesse Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast tingitud olukorra kiireloomulisust, peetakse asjakohaseks teha erand ELi lepingule, ELi toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule lisatud protokolli nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artiklis 4 sätestatud kaheksa nädala pikkusest tähtajast.
- (15) Võttes arvesse, et määruse (EL) 2023/1077 kehtivusaeg lõpeb 5. juunil 2024, peaks käesolev määrus jõustuma 6. juunil 2024,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Kaubanduse liberaliseerimise meetmed

1. Kehtestatakse järgmine sooduskord:

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- a) sisenemishindade süsteemi kohaldamine peatatakse nende toodete puhul, mille suhtes seda süsteemi kohaldatakse vastavalt assotsieerimislepingu I-A lisale. Nende toodete impordi suhtes ei kohaldata tollimakse;
 - b) kõik assotsieerimislepingu I-A lisas kehtestatud tariifikvoodid peatatakse ja nende kvootidega hõlmatud tooteid lubatakse Ukrainast liitu importida tollimaksuvabalt.
2. Määruse (EL) 2015/478 V peatüki ja artikli 24 kohaldamine Ukrainast pärit impordi suhtes peatatakse ajutiselt.

Artikkel 2

Sooduskorra saamise tingimused

Artikli 1 lõikes 1 sätestatud sooduskorra suhtes kohaldatakse järgmisi tingimusi:

- a) toodete päritolureegleid ja nendega seotud menetlusi järgitakse vastavalt assotsieerimislepingus sätestatule;
- b) Ukraina hoidub uute tollimaksude või muude samaväärse toimega maksude ning uute koguseliste piirangute või muude samaväärsete meetmete kehtestamisest liidust pärit impordile, samuti olemasolevate tollimaksumäärade või muude maksude suurendamisest või muude piirangute, sealhulgas diskrimineerivate sisemiste haldusmeetmete kehtestamisest liiduga kauplemisele, välja arvatud juhul, kui see on sõjaolukorras selgelt põhjendatud, ning
- c) Ukraina austab demokraatia põhimõtteid, inimõigusi ja põhivabadusi, järgib õigusriigi põhimõtet ning teeb jätkuvaid ja kestvaid jõupingutusi võitluses korruptsiooni ja ebaseadusliku tegevuse vastu, nagu on sätestatud assotsieerimislepingu artiklites 2, 3 ja 22.

Artikkel 3

Ajutine peatamine

- 1. Kui komisjon leiab, et on piisavalt tõendeid selle kohta, et Ukraina ei täida artiklis 2 sätestatud tingimusi, võib komisjon artikli 1 lõikes 1 sätestatud sooduskorra rakendusaktiga täielikult või osaliselt peatada. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 5 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.
- 2. Kui liikmesriik esitab komisjonile taotluse sooduskorra peatamiseks põhjusel, et Ukraina ei täida artikli 2 punktis b sätestatud tingimusi, esitab komisjon nelja kuu jooksul pärast taotluse saamist põhjendatud arvamuse selle kohta, kas väide tingimuste täitmata jätmise kohta Ukraina poolt on põhjendatud. Kui komisjon leiab, et väide on põhjendatud, algatab ta käesoleva artikli lõikes 1 osutatud menetluse.

Artikkel 4

Kaitsemeetmed

- 1. Kui Ukrainast pärit toodet, mis on hõlmatud artikli 1 lõikega 1, imporditakse tingimustel, millel on kahjulik mõju samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule liidus või ühes või mitmes liikmesriigis, võib komisjon kehtestada vajalikud meetmed rakendusaktiga. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 5 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Neid meetmeid võib kehtestada seniks, kuni see on vajalik, et kõrvaldada kahjulik mõju, mis on impordil samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule liidus või ühes või mitmes liikmesriigis.

2. Komisjon seirab korrapäraselt käesoleva määruse mõju, võttes arvesse teavet selliste toodete ekspordi ja impordi kohta, hindade kohta liidu või ühe või mitme liikmesriigi turul ja tootmise kohta liidus, mille suhtes kohaldatakse artikli 1 lõike 1 punkti b kohaseid kaubanduse liberaliseerimise meetmeid.

Komisjon teavitab liikmesriike korrapärase seire tulemustest iga kahe kuu järel alates käesoleva määruse jõustumisest.

3. Lõike 1 kohaste meetmete kehtestamiseks hindab komisjon olukorda samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turul liidus või ühes või mitmes liikmesriigis. Kõnealune hindamine algatatakse:

- a) pärast seda, kui liikmesriik on esitanud nõuetekohaselt põhjendatud taotluse, mis sisaldab piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid, mis on liikmesriigile lõike 4 kohaselt mõistlikult kättesaadavad ja näitavad, et impordil on kahjulik mõju turule, nagu on osutatud lõikes 1, või
- b) komisjoni enda algatusel, kui ta leiab, et on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid selle kohta, et impordil on kahjulik mõju turule, nagu on osutatud lõikes 1.

Esimeses lõigus osutatud hindamine viiakse lõpule hiljemalt nelja kuu jooksul pärast selle algatamist.

4. Lõike 3 kohase hindamise läbiviimisel võtab komisjon arvesse kõiki asjakohaseid turusuundumusi, sealhulgas asjaomase impordi mõju olukorrale samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turul liidus või ühes või mitmes liikmesriigis. Hindamisel võetakse arvesse järgmisi tegureid:

- a) Ukrainast asjaomase toote impordi suurenemise määr ning maht absoluut- ja suhtarvudes;
- b) asjaomase impordi mõju tootmisele ja hindadele liidus või ühes või mitmes liikmesriigis, võttes samal ajal arvesse teistest riikidest lähtuva impordi dünaamikat.

See loetelu ei ole ammendav ja arvesse võib võtta ka muid asjakohaseid tegureid.

5. Kriitilistes olukordades, kus viivitus põhjustaks kahju, mida oleks raske heastada, võib komisjon rakendusaktiga ajutiselt kehtestada vajalikud meetmed. Selliseid meetmeid võib kehtestada üksnes liikmesriigi käesoleva artikli lõike 3 punkti a kohase nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral ning need võetakse vastu 21 päeva jooksul pärast taotluse saamist. Rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 5 lõikes 4 osutatud nõuandemenetlusega. Ajutist kaitsemeedet ei või kohaldada kauem kui 120 päeva.

6. Kui komisjon leiab lõikes 3 osutatud hindamise tulemusena, et impordil on kahjulik mõju samasuguste või otseselt konkureerivate toodete turule liidus või ühes või mitmes liikmesriigis, ja kavatseb kehtestada lõike 1 kohase lõpliku meetme, avaldab ta *Euroopa Liidu Teatajas* teate meetme kehtestamise kohta. Teates esitatakse hindamise peamiste tulemuste kokkuvõte ja märgitakse tähtaeg, mille jooksul võivad huvitatud isikud esitada kirjalikult oma seisukohad. Tähtaeg ei tohi ületada 10 päeva alates teate avaldamise kuupäevast.

7. Kui munade, linnuliha või suhkru impordi kumulatiivne maht alates 1. jaanuarist 2024 jõuab ajavahemikul 6. juunist kuni 31. detsembrini 2024 aastatel 2022 ja 2023 registreeritud impordimahtude aritmeetilise keskmiseni, teeb komisjon 21 päeva jooksul, olles teavitanud määruse (EL) 2015/478 artikli 3 lõikega 1 loodud kaitsemeetmete komiteed, järgmist:

- (a) kehtestab uuesti sellele tootele artikli 1 lõike 1 punktiga b peatatud tariifikvoodi kuni 31. detsembrini 2024 ja
- (b) kehtestab alates 1. jaanuarist 2025 tariifikvoodi, mis võrdub viie kaheteistkümnendikuga kõnealusest aritmeetilisest keskmisest, või artikli 1 lõike 1 punktiga b peatatud tariifikvoodi, olenevalt sellest, kumb on suurem.

Kui munade, linnuliha või suhkru impordi kumulatiivne maht alates 1. jaanuarist 2025 jõuab ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 5. juunini 2025 viie kaheteistkümnendikuni 2022. ja 2023. aastal registreeritud impordimahtude aritmeetilisest keskmisest, kehtestab komisjon 21 päeva jooksul, olles teavitanud kaitsemeetmete komiteed, uuesti sellele tootele artikli 1 lõike 1 punktiga b peatatud tariifikvoodi.

Käesoleva lõike kohaldamisel tähendavad terminid „munad“, „linnuliha“ ja „suhkur“ kõiki tooteid, mis on hõlmatud assotsieerimislepingu I-A lisa liites munadele ja albumiinidele, linnulihale ja linnuliha valmististele ning suhkrule kehtestatud tariifikvootidega, ning aritmeetiline keskmine arvutatakse sel teel, et 2022. ja 2023. aasta impordimahtude summa jagatakse kahega.

8. Kui komisjon kehtestab lõike 1, 5 või 7 kohase meetme, millega taaskehtestatakse artikli 1 lõike 1 punkti b kohaselt peatatud tariifikvoot, võetakse kõnealuse tariifikvoodi haldamisel arvesse selle kalendriaasta jooksul imporditud kogust, mil komisjon selle meetme kehtestab.

Artikkel 5

Komiteemenethus

- 1. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 kohaldamisel abistab komisjoni Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013⁷ artikli 285 lõike 1 alusel loodud tolliseadustiku komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
- 2. Käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kohaldamisel abistab komisjoni määruse (EL) 2015/478 artikli 3 lõike 1 alusel loodud kaitsemeetmete komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
- 3. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
- 4. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Artikkel 6

Kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamise hindamine

Komisjoni iga-aastane aruanne põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamise kohta peab sisaldama üksikasjalikku hinnangut käesolevas määruses sätestatud

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

kaubanduse liberaliseerimise meetmete rakendamisele, ning kui see on asjakohane, hinnangut nende meetmete sotsiaalsele mõjule Ukrainas ja liidus. Teave artikli 1 lõike 1 punkti b kohaste toodete impordi kohta tehakse kättesaadavaks komisjoni veebisaidil ning seda ajakohastatakse kord kuus.

Artikkel 7
Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub 6. juunil 2024.

Käesolevat määrust kohaldatakse kuni 5. juunini 2025.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

nõukogu nimel
eesistuja

**FINANTSSELGITUS ETTEPANEKUTE KOHTA, MILLE MÕJU EELARVELE
PIIRDUB AINULT TULUDE POOLEGA**

1. ETTEPANEKU NIMETUS

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel.

2. EELARVEREAD

Peatükk 12, artikkel 120

Aastaks 2024 eelarvestatud summa: **24 620 400 000** eurot

3. FINANTSMÕJU

☐ Ettepanekul puudub finantsmõju

☒ Ettepanekul puudub finantsmõju kuludele, kuid sellel on finantsmõju tuludele. Mõju on järgmine:

Eelarverida	Tulud	Ajavahemik: osa aastast 2024 – osa aastast 2025* (miljonites eurodes üks koht pärast koma)
Artikkel 120, peatükk 12 ⁸	<i>Mõju omavahenditele</i>	33,4
Kokku		

* Üheaastane ajavahemik alates määruse jõustumisest

Arvutused põhinevad kavandatud määrusega hõlmatud toodete 2021. aasta impordimahul, mis ületab iga-aastast tollimaksuvaba kvooti (st 40 tariifikvooti).

Eespool esitatud arvutuste põhjal on kavandatud määrusest tingitud traditsioonilistest omavahenditest saamata jääv tulu kõnealusel ajavahemikul hinnanguliselt 44,5 miljonit eurot (brutosumma, sh sissenõudmiskulud) x 0,75 = 33,4 miljonit eurot.

4. PETTUSEVASTASED MEETMED

Selleks et vältida pettust, peaks kavandatava määrusega kehtestatavate kaubandusmeetmete rakendamine sõltuma sellest, kas Ukraina järgib kõiki asjakohaseid assotsieerimislepingus

⁸ Traditsiooniliste omavahendite (põllumajandussaaduste tollimaksud, suhkru- ja tollimaksud) korral tuleb märkida netosumma, st brutosumma pärast 25 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.

sätestatud soodustuste saamise tingimusi, sealhulgas asjaomaste toodete päritolu eeskirju ja nendega seotud menetlusi, ning teeb liiduga tihedat halduskoostööd, nagu on sätestatud kõnealuses lepingus.